

Tomasz Sobecki

„INNA PRZYCZYNA” JAKO PRZESŁANKA PROCESOWA W STADIUM WYKONAWCZYM

I.

Problematyka warunków dopuszczalności postępowania karnego należy do jednego z najbardziej kontrowersyjnych, a zarazem złożonych zagadnień. Różnice dotyczą nie tylko nazewnictwa, ale też wzajemnego stosunku pojęcia „warunki dopuszczalności postępowania” i pojęcia „przesłanki procesowe” [Cieślak 1984, 437; Grzegorzczak i Tylman 2009, 171; Marszał 1992, 84-85; Waltoś 2009, 460-62]. Przykładowo T. Grzegorzczak oraz J. Tylman [Grzegorzczak i Tylman 2009, 175-76] w ślad za M. Cieślakiem [Cieślak 1984, 439] przyjmują, że warunkami dopuszczalności procesu, czyli przesłankami procesowymi, są określone stany, sytuacje, z którymi prawo karne procesowe łączy dopuszczalność albo niedopuszczalność postępowania karnego. Z kolei J. Skorupka [Gruszecka, Kremens, Nowicki, i in. 2018, 232] przyjmuje, że mianem warunków dopuszczalności procesu karnego należy określać wszystkie okoliczności wskazane w przepisie art. 17 § 1 *Kodeksu postępowania karnego*¹, mianem przesłanek procesowych zaś tylko okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 5-10 k.p.k., a spośród okoliczności objętych zakresem art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. tylko takie, które stanowią przeszkodę do wszczęcia i prowadzenia procesu, u podstaw których nie leży merytoryczna ocena sprawy. Wzgląd na charakter przesłanek formalnych i materialnych oraz ich znaczenie dla procesowej decyzji o umorzeniu postępowania, czyni zasadne rozróżnianie pojęć przesłanki procesu oraz warunki dopuszczalności procesu i potraktowanie drugiego z tych pojęć jako szerszego, obejmującego swym zakresem pierwsze z nich.

Dr TOMASZ SOBECKI, Najwyższa Izba Kontroli; ul. Kołłątaja 1e/7, 87-100 Toruń, Polska; e-mail: tomasz_sobecki@wp.pl; <https://orcid.org/0000-0001-6010-3528>

¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks postępowania karnego*, Dz. U. z 2020 r., poz. 30 z późn. zm. [dalej cyt.: k.p.k.].

Punktem wyjścia teoretycznej konstrukcji przesłanek procesowych jest stwierdzenie faktu, że prawo karne procesowe w pewnych określonych warunkach uznaje postępowanie karne za niedopuszczalne i dlatego zakazuje jego wszczęcia, gdy sytuacja (stan) powodująca niedopuszczalność postępowania wystąpiła i jest znana organowi procesowemu przed wszczęciem postępowania, a nakazuje już wszczęte postępowanie umorzyć, gdy sytuacja powodująca niedopuszczalność postępowania zostanie ujawniona lub powstanie dopiero w toku procesu. To właśnie te warunki określa się mianem przesłanek procesowych bądź warunków dopuszczalności postępowania karnego [Grzegorzczuk i Tylman 2009, 172-73]. W doktrynie przeważa stanowisko, zgodnie z którym przez warunki dopuszczalności postępowania rozumie się właśnie przesłanki procesowe, a więc pojęcia te mają charakter synonimiczny, są równoznaczne i mają tę samą treść i zakres [tamże, 175; Waltoś 2009, 462].

Wszystkie przesłanki procesowe dzieli się na przesłanki pozytywne (dodatnie), czyli takie, które muszą zaistnieć, aby postępowanie było dopuszczalne, oraz przesłanki negatywne (ujemne), czyli takie, które nie mogą istnieć, aby postępowanie było dopuszczalne. Z uwagi na to, że różnie kształtuje się zasięg działania poszczególnych przesłanek procesowych w poszczególnych etapach procesowych, wyróżnia się przesłanki odnoszące się do wszystkich stadiów procesowych (*res iudicata*, istnienie strony procesowej, brak podsądności); przesłanki odnoszące się tylko do postępowania przygotowawczego i jurysdykcyjnego; przesłanki odnoszące się tylko do postępowania jurysdykcyjnego oraz przesłanki odnoszące się tylko do postępowania wykonawczego – przedawnienie wykonania kary, darowanie kary w drodze łaski lub amnestii) [Cieślak 1984, 441-42; Grzegorzczuk i Tylman 2009, 179; Waltoś 2009, 462].

Wśród innych podziałów wyróżnia się przesłanki ogólne i szczególne oraz przesłanki bezwzględne warunkujące dopuszczalność postępowania przeciwko określonej osobie o określony czyn w każdym układzie procesowym (abolicja, śmierć oskarżonego, stan sprawy osądzonej, zawisłość postępowania, darowanie kary) oraz przesłanki względne warunkujące dopuszczalność postępowania tylko w określonym układzie procesowym (np. brak skargi uprawnionego oskarżyciela, wnioski o ściganie, właściwość są-

du, podsądność sądom powszechnym) [Cieślak 1984, 442-43; Grzegorzcyk i Tylman 2009, 179-80].

Wreszcie ze względu na znaczenie danej okoliczności przesłanki dzieli się na przesłanki o charakterze czysto formalnym (podsądność polskim sądom karnym, właściwość organu procesowego, istnienie stron procesowych, skarga uprawnionego podmiotu; stan sprawy osądzonej – *res iudicta*, stan zawisłości sprawy – *litis pendentio*); przesłanki o charakterze mieszanym (warunki o zabarwieniu materialnym i zaliczane najczęściej do instytucji prawa materialnego, jak np. abolicja, przesłanki wykonania kary, tj. darowanie kary w drodze łaski lub amnestii, warunkowe zwolnienie, warunkowe zawieszenie wykonania kary); oraz przesłanki o charakterze materialnym (warunki decydujące o dopuszczalności postępowania karnego, stanowiące zarazem warunki odpowiedzialności z punktu widzenia prawa materialnego, dostarczają przykładu podwójnego wartościowania prawnego, prawo materialne czyni je warunkami odpowiedzialności, prawo procesowe warunkami dopuszczalności postępowania) [Cieślak 1984, 444-45].

II.

Bezpośredni asumpt do niniejszych rozważań stanowiły zapatrywania prawne wyrażone w postanowieniu Sądu Apelacyjnego² w Gdańsku z dnia 7 lutego 2017 r.³ Antycypując dalsze rozważania już w tym miejscu należy wskazać, że powyższe stanowisko pozostaje w opozycji do wieloletniej oraz ugruntowanej linii orzeczniczej sądów powszechnych, ale też poglądów prezentowanych w nauce prawa karnego wykonawczego. W stanie faktycznym sprawy będącej przedmiotem rozpoznania, w stosunku do skazanej Sąd Rejonowy zarządził wykonanie kary pozbawienia wolności. Następnie – jak wynika z uzasadnienia głosowanego postanowienia – obrońca skazanej złożył wniosek o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Sąd penitencjarny uznając, iż wobec niespełnienia warunków formalnych do udzielenia zgody na odbywanie kary

² Dalej cyt.: SA.

³ Sygn. akt II AKz w 100/17, KSAG 2 (2017), s. 224-27. Stanowisko wyrażone w powyższym judykacie zostało następnie przyjęte w postanowieniu SA w Szczecinie z dnia 6 października 2017 r. sygn. akt II AKz w 1165/17, OSASz 4 (2017), s. 31-41.

w systemie dozoru elektronicznego, umorzył postępowanie w tym przedmiocie na podstawie art. 15 § 1 *Kodeksu karnego wykonawczego*⁴. Powyższa decyzja procesowa zaskarżona została przez obrońcę. W następstwie rozpoznania wniesionego środka odwoławczego, SA w Gdańsku wyraził zapatrywanie prawne, zgodnie z którym w razie stwierdzenia, iż nie została spełniona przesłanka określona w art. 431a § 1 pkt 1 k.k.w., nieuzasadnione jest umarzanie postępowania incydentalnego na podstawie art. 15 § 1 k.k.w., lecz sąd powinien wydać postanowienie o odmowie udzielenia zgody na odbycie kary pozbawienia wolności w warunkach dozoru elektronicznego.

Uzasadniając powyższy pogląd SA wskazał, że nie należy mylić przeszkód procesowych, o jakich mowa w art. 15 § 1 k.k.w., z przesłankami, jakie ustawodawca ustanawia dla podjęcia określonej decyzji merytorycznej w postępowaniu incydentalnym, takim jak postępowanie w przedmiocie udzielenia zgody na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego lub w przedmiocie udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary. Nawet bowiem, jeśli z uwagi na brak elementu ocennego w danym warunku ustawowym można byłoby uznać, że ma on charakter przesłanki formalnej, to z pewnością nie stanowi on przeszkody procesowej w rozumieniu art. 15 § 1 k.k.w., która uniemożliwiałaby rozpoznanie sprawy co do istoty. Przeszkoda procesowa bowiem to okoliczność o charakterze ściśle procesowym, a więc wyłączająca w ogóle możliwość przeprowadzenia danego postępowania, a nie okoliczność uniemożliwiająca podjęcie pozytywnej dla skazanego decyzji merytorycznej. Chodzi tu zatem o okoliczność oderwaną od kształtu merytorycznych przesłanek danej decyzji. W przeciwnym razie dochodzi do przemieszania okoliczności stanowiących ustawowe przesłanki danej decyzji incydentalnej oraz okoliczności wyłączających to postępowanie incydentalne.

III.

Jak się wydaje powyższego zapatrywania nie można uznać za trafne. W pierwszej kolejności zauważmy, że przesłanki procesowe obejmują szeroki zakres warunków, które wynikają z prawa procesowego oraz material-

⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny wykonawczy*, Dz. U. z 2020 r., poz. 523 [dalej cyt.: k.k.w.].

nego. Mają charakter formalny, mieszany, ale też materialnoprawny. Te ostatnie przesłanki są z jednej strony warunkami odpowiedzialności karnej (np. niepełnienie czynu z powodu braku ustawowych znamion czynu zabronionego lub gdy ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa, znikoma społeczna szkodliwość czynu, niekaralność czynu niespowodowana przedawnieniem), tj. decydują o odpowiedzialności z punktu widzenia prawa materialnego, z drugiej wpływ na tę odpowiedzialność wywołują w drodze procesowej. Po drugie należy zauważyć, że poszczególne przesłanki procesowe mają różny charakter i odmiennie kształtuje się ich zakres działania w każdym ze stadiów procesowych. Ugruntowane jest przy tym stanowisko, że mówiąc o innych przyczynach wyłączających postępowanie pamiętać należy o dyrektywie odpowiedniego stosowania przepisów k.p.k. (art. 1 § 2 k.k.w.), ale tylko w kwestiach nieuregulowanych w k.k.w. Taką nieuregulowaną kwestią są właśnie „inne przyczyny”. Desygnatów tego pojęcia można wprawdzie poszukiwać w odpowiednim stosowaniu art. 17 k.p.k. oraz w wypracowanym na jego tle orzecznictwie, ale przy uwzględnieniu specyfiki postępowania wykonawczego [Postulski 2011, 99]. W efekcie właśnie z uwagi na ową specyfikę stadium wykonawczego w doktrynie prawa karnego wykonawczego wyróżnia się przesłanki ogólne, które dotyczą warunków dopuszczalności całego stadium wykonawczego procesu karnego oraz przesłanki szczególne związane z możliwością wystąpienia w stadium wykonawczym postępowań incydentalnych dotyczących różnych instytucji, o których zastosowaniu musi rozstrzygnąć sąd. Wśród tych ostatnich wyróżnia się grupę przesłanek właściwych dla wszystkich postępowań incydentalnych, tzn. warunków decydujących o dopuszczalności orzekania przez sąd w stadium wykonawczym procesu (przesłanki szczególne pozytywne obejmujące właściwość sądu orzekającego, zdolność procesową, legitymację procesową oraz przesłanki szczególne ujemne obejmujące *res iudicata* i *lis pendens*). Przesłanki szczególne postępowań incydentalnych to warunki dopuszczalności ściśle związane z każdym rodzajem postępowania [Świda 1974, 31-39]. W tym świetle zasadniczy argument SA w Gdańsku, iż przeszkód procesowych o jakich mowa w art. 15 § 1 k.k.w. nie należy mylić z przesłankami, jakie ustawodawca ustanawia dla podjęcia określonej decyzji merytorycznej w postępowaniu incydentalnym, przeszkoda procesowa bowiem to okoliczność ściśle procesowa, nie może zostać uznany za konkluzywny.

IV.

Prima vista mogłoby się wydawać, że argumentacja przedstawiona przez SA w Gdańsku, znajduje wsparcie w treści regulacji normatywnych zawartych w art. 431k k.k.w. oraz art. 431l k.k.w. W obu tych przepisach mowa jest bowiem o postanowieniu sądu penitencjarnego o „odmowie udzielenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego”. Jak się jednak wydaje brzmienie powyższych przepisów jedynie pozornie wzmacnia zapatrywanie wskazanego powyżej sądu.

Nie sposób bowiem nie dostrzegać tego, że kształt poszczególnych instytucji prawa karnego wykonawczego oraz instytucji prawa karnego stosowanych w stadium wykonywania kary określany jest tak przez przesłanki formalne, jak i materialne. Przykładowo w przypadku warunkowego zwolnienia do przesłanek formalnych zalicza się: skazanie na karę pozbawienia wolności oraz odbycie wymaganej części kary (obejmujące formalne minimum ogólne oraz szczególne minima formalne stosowane wobec recydywistów oraz skazanych na kary 25 lat i dożywotniego pozbawienia wolności). Przesłanką materialną jest tzw. pozytywna prognoza kryminologiczna, której treścią jest przekonanie, że skazany będzie przestrzegał porządku prawnego, a w szczególności nie popełni przestępstwa [Lachowski 2010, 175-267].

Z kolei w przypadku zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego do przesłanek formalnych zalicza się: skazanie na karę pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku, przy braku występowania warunków przewidzianych w art. 64 § 2 *Kodeksu karnego*⁵; posiadanie określonego miejsca pobytu, zgoda współzamieszkujących ze skazanym oraz warunki techniczne. Przesłanką materialną jest pozytywna prognoza, iż odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego będzie wystarczające do osiągnięcia celów kary [Dąbkiewicz 2018, 248-57].

Podobnie zastosowanie instytucji w postaci zwolnienia od reszty kary ograniczenia wolności. Przesłankami formalnymi są: odbycie przynajmniej połowy orzeczonej kary oraz wykonanie nałożonych obowiązków, orze-

⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny*, Dz. U. z 2020 r., poz. 1444 z późn. zm. [dalej cyt.: k.k.].

czonych środków karnych, środków kompensacyjnych czy przepadku. Przesłanką materialną.

Brak danej przesłanki będzie determinował zarazem rodzaj rozstrzygnięcia podejmowanego przez sąd lub sąd penitencjarny. Niewystąpienie warunku formalnego, np. w postaci odbycia połowy kary pozbawienia wolności skutkować będzie umorzeniem postępowania w tym przedmiocie. Podobnie, gdy osoba skazana, winna odbyć kolejno dwie lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, a suma orzeczonych kar pozbawienia wolności przekracza jeden rok – nawet w przypadku, gdy jedna lub wszystkie kary jednostkowe zostały orzeczone poniżej roku – w takim wypadku mamy do czynienia z okolicznością wyłączającą postępowanie w przedmiocie odbywania kary pozbawienia w systemie dozoru elektronicznego powodującą konieczność umorzenia postępowania incydentalnego z uwagi na niezaisnienie przesłanki formalnej. Z drugiej strony pozytywne przesądzenie przez sąd lub sąd penitencjarny o ziszczeniu się warunku formalnego przy jednoczesnym braku przesłanki materialnej skutkować będzie podjęciem decyzji merytorycznej w postaci postanowienia o odmowie np. udzielenia zgody na odbycie kary pozbawienia wolności w warunkach dozoru elektronicznego, o odmowie udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia itp.

Warto też dostrzec, że ustawodawca ten tryb procedowania oraz rozstrzygnięcia w razie nieziszczenia się warunków formalnych przewidział nie tylko w art. 15 § 1 k.k.w. kreując przesłankę w postaci „innej przyczyny”. Uzależnienie rodzaju decyzji – merytorycznej lub formalnej – przewidziane zostało również na gruncie instytucji dozoru elektronicznego. Zauważmy bowiem, że jedną z przesłanek formalnych zastosowania tej instytucji jest brak przeszkód w zakresie warunków technicznych (arg. *ex art.* 431a § 1 pkt 5 k.k.w.). Jeżeli jednak brak jest tej przesłanki formalnej, tj. odbycia kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego stoją na przeszkodzie warunki techniczne, sąd nie wydaje postanowienia negatywnego. Zgodnie z art. 431f § 2 k.k.w. w takiej sytuacji sędzia penitencjarny pozostawia wniosek bez rozpoznania i w tym zakresie przedmiotowa regulacja stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 15 § 1 k.k.w.

Warto też zwrócić uwagę na jeszcze inny dodatkowy argument, jaki można zaczerpnąć z unormowań zawartych w art. 85 § 2 k.k. – w brzmieniu do

dnia 24 czerwca 2020 r.⁶ – oraz art. 572 k.p.k. Pierwszy z tych przepisów stanowi, że podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89, w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w art. 85 § 1 k.k. W orzecznictwie i doktrynie niekwestionowanym jest stanowisko, że przepis art. 85 k.k. określa materialne przesłanki orzeczenia kary łącznej, których spełnienie aktualizuje obowiązek sądu wymierzenia kary łącznej [Zoll 2016; Wiak 2019]. Fakt, że przykładowo jedna z dwóch podlegających łączeniu kar została w całości wykonana nie powoduje jednak podjęcia przez sąd decyzji o „nieuwzględnieniu wniosku (skazanego ewentualnie jego obrońcy) o wydanie wyroku łącznego”. Zgodnie bowiem z art. 572 k.p.k., jeżeli brak warunków do wydania wyroku łącznego, sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania.

Wreszcie dla wsparcia swego zapatrywania SA w Gdańsku odwołał się do postanowienia SA w Katowicach z dnia 10 listopada 2004 r.⁷ Należy jednak w tym kontekście dostrzec, że ten sam Sąd (w tym samym składzie osobowym) w postanowieniu z dnia 22 kwietnia 2011 r.⁸, odstąpił od wcześniej wyrażonego stanowiska wskazując, że możliwe jest umorzenie postępowania incydentalnego, chociażby w wypadku braku uprawnień formalnych skazanego do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie, o którym mowa w art. 78 k.k.

V.

Aprobatę dla stanowiska zaprezentowanego przez SA w Gdańsku w głosie do tego orzeczenia wyraził K. Postulski [Postulski 2017a], uczynił to

⁶ Zgodnie z art. 85 § 2 k.k. – w brzmieniu obowiązującym do dnia 24 czerwca 2020 r. – podstawą orzeczenia kary łącznej są wymierzone i podlegające wykonaniu – z zastrzeżeniem art. 89 – w całości lub w części kary lub kary łączne. W myśl powyższej regulacji normatywnej, jeżeli wobec skazanego zostały wykonane wszystkie orzeczone względem niego kary, ewentualnie wykonaniu podlega tylko jedna kara, to brak jest możliwości wydania wyroku łącznego, który karą łączną obejmowałby kary w całości już wykonane. Innymi słowy ustawodawca w treści art. 85 § 2 k.k. przesądził, że brak możliwości wykonania kary, stoi na przeszkodzie do orzeczenia kary łącznej.

⁷ Sygn. akt II AKz w 858/04, Lex nr 193580.

⁸ Sygn. akt II AKz w 468/11, Lex 846514.

jednak bez podania szerszej argumentacji. Co ważne, w późniejszym opracowaniu Autor ten wyraził pogląd zdecydowanie przeciwny, zgodnie z którym brak formalnej przesłanki warunkowego zwolnienia określonej w art. 78 k.k. stanowi przeszkodę do merytorycznego rozpoznania wniosku i jest przyczyną wyłączającą postępowanie w przedmiocie warunkowego zwolnienia w rozumieniu art. 15 § 1 k.k.w. Jak dalej wskazał „należy zatem uznać, że nienabycie przez skazanych formalnych uprawnień do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie stanowi ujemną przesłankę postępowania wykonawczego, która wyłącza to postępowanie, a zatem powoduje obowiązek jego umorzenia” [Tenże 2017b, 154; Świda 1974, 39]. I to ostatnie stanowisko K. Postulskiego w pełni koresponduje z wyrażonym przez niego uprzednio zapatrywaniem, że ustawodawca nie określił bliżej innych przyczyn mogących wyłączać postępowanie wykonawcze, ale też nie wprowadził w tym zakresie żadnych ograniczeń. Ich skatalogowanie zostało pozostawione literaturze i orzecznictwu [Hołda i Postulski 2006, 122]. To z kolei stanowisko w pełni respektuje po pierwsze specyfikę postępowania wykonawczego, po drugie fakt, że przesłanki procesowe mają różny charakter, a zakres ich działania kształtuje się odmiennie w każdym ze stadiów procesu karnego.

Co więcej warto dostrzec, że K. Postulski za wyjątkiem wspomnianej wyżej glosy, konsekwentnie w szeregu innych publikacji [Hołda i Postulski 1998, 68; Hołda i Postulski 2006, 124; Postulski 2012, 144-46] stał na stanowisku, że nienabycie przez skazanego formalnych uprawnień do ubiegania się o zastosowanie np. warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności czy to odroczenia lub przerwy stanowi ujemną szczególną przesłankę wyłączającą postępowanie incydentalne w danym przedmiocie. Nie można tracić przy tym z pola widzenia i tego, że powyższe zapatrywanie K. Postulski prezentował również w odniesieniu do instytucji zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Wskazując, że wymiar kary (sumy kar) przekraczający rok stanowi przyczynę wyłączającą, w rozumieniu art. 15 § 1 k.k.w., możliwość merytorycznego rozpoznania sprawy w tym przedmiocie [tamże, 145].

Powyższe stanowisko znajduje zresztą wsparcie w licznych orzecznictwie sądowym⁹, w którym wskazywano przykładowo, że: 1) stwierdzenie, że skazany wykorzystał już maksymalny okres, na który mogłoby być udzielone odroczenie wykonania kary, stanowi okoliczność wyłączającą postępowanie w tym przedmiocie, skutkującą koniecznością umorzenia tego postępowania; 2) wobec faktu, że w toku postępowania międzyinstancyjnego upłynął okres, na który skazanemu została udzielona przerwa w odbywaniu kary pozbawienia wolności, to orzekanie o jej odwołaniu stało się bezprzedmiotowe. Tym samym należy uznać, iż zaistniała okoliczność wyłączająca postępowanie w tym przedmiocie w rozumieniu art. 15 § 1 k.k.w.; 3) skoro przesłanką orzeczenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności jest – jak wynika z art. 46 § 1 k.k.w. – nieuiszczenie przez skazanego grzywny, to brak tej przesłanki stanowi okoliczność wyłączającą postępowanie w przedmiocie zarządzenia zastępczej kary pozbawienia wolności; 4) przesłanką formalną warunkowego zawieszenia wykonania kary na podstawie art. 152 k.k.w. jest uprzednie odroczenie jej wykonania na okres co najmniej roku. Niezaistnienie tej przesłanki stanowi okoliczność wyłączającą postępowanie w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności i skutkującą umorzeniem postępowania w tym przedmiocie; 5) przesłanką zastosowania dozoru kuratora jest bliski koniec kary pozostałej do odbycia przez skazanego i perspektywa szybkiego opuszczenia zakładu karnego, przy czym, stosownie do art. 164 k.k.w., powinien to być okres do sześciu miesięcy przed wykonaniem kary. Brak tej przesłanki stanowi okoliczność wyłączającą postępowanie w przedmiocie zastosowania dozoru kuratora na podstawie art. 167 k.k.w.; 6) skoro podstawową przesłanką rozstrzygnięcia o odroczeniu wykonania kary pozbawienia wolności jest fakt nieprowadzenia do wykonania kary pozbawienia wolności, jej brak należy po-

⁹ Postanowienia SA w Lublinie z dnia 27 stycznia 2010 r., sygn. akt II AKz w 11/10, Lex nr 577162; postanowienia SA w Lublinie z dnia 26 listopada 2008 r., sygn. akt II AKz w 922/08, KZS 2 (2009), poz. 84; postanowienie SA w Lublinie z dnia 22 lipca 2009 r., sygn. akt II AKz w 592/09, KZS 12 (2009), poz. 82; postanowienie SA w Lublinie z dnia 28 stycznia 2009 r., II AKz w 15/09, KZS 5 (2009), poz. 76; postanowienie SA w Lublinie z dnia 1 października 2008 r., sygn. akt II AKz w 711/08, KZS 2 (2009), poz. 79; postanowienie SA w Lublinie z dnia 16 lipca 2008 r., sygn. akt II AKz w 495/08, KZS 12 (2008), poz. 75; postanowienie SA w Lublinie z dnia 15 listopada 2006 r., sygn. akt II AKz w 816/06, Lex nr 314631; postanowienie SA w Lublinie z dnia 16 sierpnia 2012 r., sygn. akt II AKz w 804/12, Lex nr 1293501.

czytać za okoliczność bezwzględnie wyłączającą to postępowanie incydentalne (art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.); 7) stosownie do art. 153 § 3 k.k.w. zasadą jest, że udzielenie nowej przerwy może nastąpić dopiero po upływie roku od daty ukończenia poprzedniej, chyba że zachodzi wypadek choroby psychicznej lub innej ciężkiej choroby skazanego lub inny wypadek losowy. Jeżeli skazany wykorzystał już maksymalny okres, na który mogła być udzielona przerwa, a nie zachodzą wskazane sytuacje wyjątkowe, istnieje okoliczność wyłączająca merytoryczne rozpoznanie wniosku o udzielenie nowej przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, powodująca obligatoryjne umorzenie tego postępowania.

VI.

Na koniec należy wskazać, że przyjęcie stanowiska SA oznaczałoby, że zbiór okoliczności stanowiących desygnat niedookreślonego zwrotu „inna przyczyna” stałaby się bardzo wąski. Zgodnie z powyższym poglądem niedopuszczalne byłoby umorzenie postępowania incydentalnego, gdy skazany został osadzony w zakładzie karnym, a uprzednio złożył wniosek o wszczęcie postępowania incydentalnego w przedmiocie odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności. Przesłanką zastosowania tej instytucji – wprawdzie nie wyrażonej wprost w treści art. 150 i 151 k.k.w., ale wynikającą z istoty tych regulacji oraz interpretacji art. 153 k.k.w. – jest nie rozpoczęcie przez skazanego wykonywania kary. Odroczenie wykonania kary bowiem to odłożenie na określony czas rozpoczęcia odbywania tej kary. Przerwa natomiast to nic innego, jak faktyczne przerwanie, wstrzymanie dalszego wykonywania kary pozbawienia wolności. Warunkiem *sine qua non* procedowania w tym ostatnim przedmiocie jest zatem rozpoczęcie odbywania kary pozbawienia wolności. Analogicznie będzie w przypadku kary ograniczenia wolności. Podobnie sąd nie byłby władny do umorzenia postępowania incydentalnego w przedmiocie zarządzenia zastępczej kary pozbawienia wolności w wypadku uiszczenia przez skazanego kary grzywny. Również zwolnienie skazanego z zakładu karnego nie upoważniałoby sądu penitencjarnego do umorzenia postępowania w przedmiocie udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności. Wprawdzie obowiązujące przepisy wprost nie kreują warunku w postaci „odbywania kary”, ale i w tym przypadku sens regulacji nie pozostawia wą-

tpliwości, przesłanką wnioskowania o warunkowe zwolnienie jest wprowadzona do wykonania i niezakończona kara pozbawienia wolności.

PIŚMIENNICTWO

- Cieślak, Marian. 1984. *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe.
- Dąbkiewicz, Krzysztof. 2018. *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Gruszecka, Dagmara, Karolina Kremens, Krzysztof Nowicki, i in., red. 2018. *Proces karny*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Grzegorzczak, Tomasz, i Janusz Tylman. 2009. *Polskie postępowania karne*. Warszawa: LexisNexis.
- Hołda, Zbigniew, i Kazimierz Postulski. 1998. *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Gdańsk: Arche.
- Hołda, Zbigniew, i Kazimierz Postulski. 2006. *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Gdańsk: Arche.
- Lachowski, Jerzy. 2010. *Warunkowe zwolnienie z reszty kary pozbawienia wolności*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
- Marszał, Kazimierz. 1992. *Proces karny*. Katowice: Volumen.
- Postulski, Kazimierz. 2011. „Umorzenie i zawieszenie postępowania wykonawczego.” *Prokuratura i Prawo* 7-8:92-117.
- Postulski, Kazimierz. 2012. *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Postulski, Kazimierz. 2017a. „Głosa do postanowienie SA w Gdańsku z 7 lutego 2017 r., II AKzw 100/17.” *Lex/el*.
- Postulski, Kazimierz. 2017b. *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Świda, Zofia. 1974. *Sądownictwo penitencjarne jako instytucja procesowa*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze.
- Waltoś, Stanisław. 2009. *Proces karny. Zarys systemu*. Warszawa: LexisNexis.
- Wiak, Krzysztof, red. 2019. *Kodeks karny. Komentarz*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
- Zoll, Andrzej, red. 2016. *Kodeks karny. Część ogólna Tom I. Komentarz do art. 1-52*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.

„Inna przyczyna” jako przesłanka procesowa w stadium wykonawczym

Streszczenie

Orzekając w toku postępowań incydentalnych sąd wielokrotnie staje przed zadaniem wyboru formy decyzji, jaka powinna być podjęta w zaistniałym stanie faktycznym. Przewidziane w art. 15 § 1 k.k.w. umorzenie postępowania może nastąpić m.in. z uwagi na „inną przyczynę wyłączającą postępowanie wykonawcze”. Co do zasady chodzi tu o przeszkody procesowe, które uniemożliwiają merytoryczne rozpoznanie sprawy. Nie ulega wątpliwości, że powyższa instytucja winna być stosowana z dużą rozważą. W opracowaniu przedstawiono przesłanki, zasady oraz problemy procesowe związane z umarzaniem postępowań incydentalnych, podejmując próbę zakreślenia granic oraz trybu zastosowania tej instytucji.

Słowa kluczowe: inna przyczyna, postępowanie wykonawcze, postępowanie incydentalne

“Another Reason” as a Procedural Premise in the Executive Stage

Summary

When adjudicating in the course of incidental proceedings, the court is often faced with the task of choosing the form of the decision that should be taken in the factual state. Provided for in Art. 15, para. 1 CC discontinuation of the proceedings may take place, *inter alia*, due to “another reason excluding enforcement proceedings.” As a rule, these are procedural obstacles that prevent substantive examination of the case. There is no doubt that the above institution should be used with great caution. The study presents the premises, principles and procedural problems related to the discontinuation of incidental proceedings, in an attempt to define the boundaries and the mode of application of this institution.

Key words: another reason, enforcement proceedings, incidental proceedings

Information about Author: TOMASZ SOBECKI, Ph.D., Supreme Audit Office; ul. Kołłątaja 1e/7, 87-100 Toruń, Poland; e-mail: tomasz_sobecki@wp.pl; <https://orcid.org/0000-0001-6010-3528>